

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.

Helyben halott áron, vidékre

postai befizet.

Egy év ára 6 frt — kr.

Fél év ára 3 — —

Negyed év ára 1 — —

Egyes szám ára 4 kr.

s kapható a kiadónálvalan és

Gross & C. boltjainálvalan.

Bérmunkát levelek nem

fogadjának el.

BRASSÓ

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI LAP.

HIRDETÉSEK DIJA:

3 hasznos gúnymondás, v. annál
kevesebb 7 kr. Nagyjából és több-
ször hirdetéseknek kedvezmény.
Mindkét egyenlő arányban után
még külön 30 kr. helyszíni
fizetendő.

Nyitási költségei ára 15 kr

Hirdetési költségei díja 150 forint.

Megjelenik hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton.

HIRDETÉSEK felvételére: Brassóban a kiadónálvalan Kolostor-utca 26. sz. a. — Budapest: Eckstein Bernát, Goldberger A. V., Mészai A., Schwarz Gy. — Bessen: Dannenberg J.
Hanssen de Vogler, Schatz Henrik. — Berlinben: Mosse Rudolf, Frankfurtban: Dausb G. L. és Társa. — Hamburgban: Károly és Liebsmann ark hirdetői irodájában.

Szerkesztői iroda,

ahová a lap személyi részét illető közlemények intézendők:

Brassó, Kolostor-utca 26. sz. a.

Folyóirat szerkesztő:

Rosenfeld Jenő

Frankfurtban:

Dr. Létányi Nándor

Kiadónálval,

ahová az előfizetési pénzek és hirdetői díjak küldendők:

Brassó, Kolostor-utca 26. sz. a.

Pázmány Dénes felolvasásához.

Brassó, nov. 24.

(B.) Pázmány Dénes országgyűlési képviselő az oláhok igazgatásáról Kolozsvárt a mult hetén felolvasást tartott. A kedves testvéreinkről reánk szórt rágalmak megczafolása s a netalán fenforgó bajok orvoslása kellő ügyességgel és jártassággal van megírva; csak dicséret illetheti meg erőtte a felolvasót.

Egy helyen azonban a hazafi helyes gondolkodására árnyékot vet az előtérbe lépt ellenzéki ember. Azt mondja ugyanis, hogy „elhízott dolog a népiszkolák való kísérletezése. A több ezre meő oláh népiszkolába magyar szellemet önteni nagyon nehéz és hosszú munka; de különben sem tartja oly jelentősnek, hogy magyarul vagy románul mondja-e el a kis oláh gyerek a Miatyánkot. A középiskolákat kell magyarrá tenni. Véték és együgyű könnyelműség oda dobni a középiskolák egy részét a hazaeliens törekvéseknek. Nem szabad, mert bárgyúság, eltűnni, hogy ezer meg ezer ifju a magyar államhatalom védelme mellett az oláh középiskolákban kitanítassék, hogyan kell a haza ellen törni” stb.

Pázmány egész felolvasásában csupán ez egy helyen helyteleníti a kormány eljárását, s ime, itt is mily nagyot botlik! Vajjon van-e még Pázmánytól kívüli magyar hazafi, a ki a népiszkolák magyarságát helyesnek ne tartaná? Alig hiszem. Mert vajjon ember és ember között nem a nyelv-e a

legerősebb kapes? Vajjon az egy nyelv beszélése nem az összetartozásnak rokon-érzetét kelti-e föl az emberben? S azok, a kik nyelvből és rokonérzetből egyek, nem könnyebben szerethetik-e közakarattal a hazát, mint az egymást meg nem értők? Vajjon volna-e ma egyáltalában román kérdés, ha az oláhok összesége magyarul beszélne? És a felolvasó éppen ettől a legerősebb kapcsolattól akarja megfosztani a magyar nemzetet.

S ha még csak arról volna szó, hogy az oláh gyerek magyarul vagy románul mondja-e el a Miatyánkot, nem szólnánk semmit a magyar nyelvoktatás kiesnyítése ellen. De másról, sokkal fontosabbról van szó a népiszkolák nyelvének kérésénél, t. i. a hazafiságról. Az iskola levegője az, mely egyformán nevelhet jó hazafiat vagy hazaárulókat. Vajjon melyikőt reméli felolvasó inkább az előbbi s melyikőt az utóbbi irányban való munkásságot? A válasza e tekintetben csak egy lehet.

Aztán milyen sajátágosan függ ezzel össze az a további kijelentése, hogy „a középiskolákat kell magyarrá tenni”!

Nagyon helyes a szándék, midőn az államhatalom védelme mellett nem akar a hazának ellenségeket nevelni; de vajjon a középiskolákba honnan mennek a tanulók? Nemde a népiszkolák? Ugy, de a népiszkolák magyaryelvi oktatása möltszöven, hogyan lehet a tovább tanulni akaró a tiszta magyar középiskolába? Vajjon nem

látja-e a felolvasó ebben az új okot az „elnyomatás” hangzatos felháisaira? Én legalább azt látom. Helyesebb tehát már a népiszkolában megadni a gyermeknek (kellő állami felügyelet mellett) az eszközt és módot, hogy a magyar középiskolában tovább folytathassa tanulmányait. Amde az „nagyon nehéz és hosszú munka”, ugy-e? Bizony nehéz és hosszas munka, de a ki a nehéz-ségektől visszarúg, az soha sem végez.

A felolvasó csak a könnyebb végét akarja megfogni a dolognak, s azt, a kit hazafiatlan önzelmek, lelkiismeretlen népolondítás immár ellenségeknek tettek, csak egy szép szóval, szelíd magyarszáttal akarja újra testvéreinkkel tenni, még pedig minél hamarabb. Igen, de mit ér a szó, ha nem érti meg? Előbb az eszközt kell a kezébe adni, melynek révén behatáthatja, hogy a magyar neki nem ellensége, hanem igazi testvére. Ez az eszköz pedig más nem lehet, mint a nyelv. S hogya már őseink, saját-ságos politikai helyzetüknél fogva, e kötelességet, mely egy a románok, mint a mi érdekünkben igen ádós lét volna, megenni elmulasztották, vajjon mi végképp lemondjunk róla? Semmi esetre sem szabad. Vétkeznék első sorban önmagunk, vétkeznék román honfitársaink és leginkább saját község hazánk ellen. Kezdeni soha sem késő, és — jobb későn, mint soha!

TÁRCZA.

Nász-ut a 3000-ik esztendőben.

Irt: Paolo Montegazza.

(Vége.)

Oly nagy, oly kegyetlen volt ez a csapás, hogy Európa félt önmagától. A háború megölte a háborút, s ettől a naptól kezdve rakták le az európai Egyesült-Államok alapkövét.

Ebből a rettenetes tengeri esztából csak az a pár fekete óriás került ki épen, melyeket ott látsz az óból szélben. Minden nemzet részt vett akkor ez iszonyú harcban: olaszok, franciák, angolok, németek. Most a páncélosok múzeumai ritkaságok. Holnap majd másfeléket fogsz látni. Majd épülni fogsz rajta, hogy abban a korban a barbaként mint trüvöl arra minden szellemi képességek, hogy mentől több embert lehessen lelni, mentől több várost lehessen halomra lőni. S képzeld! Akkor a nagyban való győzelmes volt a legnagyobb dicsőség, s a győztes tábornokokat és tengerparancsok dadallát hordozták körül. — Szánandó idők, szánandó emberiség!

De az emberi család a háború előlése után élvezhette a békét. Nagyon ki volt élvezve, nagyon boldogtalan volt s nem az élvek, hanem a

mindenfelé nyomor Európát a szociálisták karjaiba dobta. Az utolsó pápa alatt, (azt hiszem, XX. Leónak hívják), valamelyik olasz király önként lemondott a trónról, kijelentve, hogy ő akar legelőször megpróbálkozni a szociálisták nagy kísérletével. Egy nép áldását kísérve halt meg.

Nagy harc tört ki, — de csak toll- és tinta-harc — a republikánusok, konzervatívok és szociálisták közt, végre az utóbbiak győztek.

A kegyes, de bolond kísérletet az negyvenzötödik évi, tehát egy századig tartott. Az emberiség csaltán nem egyszer letért a helye utról; elcsontak az egyzén s a szabadság azok keze által halt meg, kik fel akartak magasztalni. A királyok és a parlamentek zsarnokságok sokkal alkalmatlanabb, sokkal terhesebb zsarnokságok voltak: a mesterséges mechanizmus, mely a közérdek védelmének ürügye alatt elcsontja teljesen az egyéni kezdeményezést.

A szociológus és biológus nagy értekezlete előtárta a szociálisták és megalapította a világ Egyesült-Államának szövetségét, melyet kétszerez választás után megválasztott becsületes emberek kormányoztak. Az ostoba többség kormányát követte a bolos és becsületes kisebbség kormánya. A szellemi arisztokrácia lett az emberi társadalom alapja. De sajnos, még csak felén vagyunk az utának. Még nem tudjuk módját az arisztó, az iga-

zán legjobbak kiválasztásának. A gondolkodók, a gondolat papjai és az érzelmek papjai szakadatlanul dolgoznak rajta, hogy mindenkinek, aki anyától született, joga legyen ahhoz, a mi őt a születésnél fogva természetesenillet megilleti.

Előttünk a katonaságot, a fogyasztási adókat, a vámkokat és az ökori barbárság minden eszközt. Megszüntették a fizikai fajelméletet a meghosszabbítottak az emberek életének átlagos tartamát a 60 évig; de még van betegség, még születnek puposok, hilyéek, gonosztevők s még nagyon messze van az az ideál, hogy az emberek esendes öregszegben, fájdalom nélkül haljanak meg.

Mária hallgatott. Pál is elnémult; nagy szomorúság fogta el. Husz évszázad történetének a súlyát nagyon is nehezen lehetett elviselni ezen rövidke után.

A jegyzősk, kancuk bárkütyük, a szepiazi arzenál felé közeledtek. Monoton, zagyvaság hangúttú meg fülcsik, melyet hol erősebben, hol gyöngöbben vitt hozzájuk az esti fuvallom.

Pál és Mária a hang felé fordult, mely egy vizen úsz teknősbéka alakú, szót, tömögöl jött. A hogy közelebb mentek hozzá, tehát a hang erősebb lett.

A hadrohatsz pár lépésnyire a sötét tömögöl megállt.

— Mi ez?

